

Skutečnost - nejstarší ponětí

Nejstarší rozlišování skutečného od neskutečného se nejspíš zakládalo na rozdílu mezi obvyklým a známým na jedné straně a mezi neobvyklým a zániku pravděpodobně již propadajícím na straně druhé. Všechno nové, tj. dosud nezažité a nepoznané bylo chápáno nejen jako ohrožující, ale zároveň jako ohrožené zánikem. Vyplývalo to z celkového zaměření nejen myšlení, ale celého života archaického člověka. Ten prožíval úzkost z neznámého, co teprve přichází a od čeho se můžeme dočkat jen toho nejhoršího, pádu do propasti nicoty, jíž je právě budoucnost. Záchranou před tímto nebezpečím jsou pouze archetypy, které se pokusíme co nejpřesněji napodobit, a to až do naprostého ztotožnění s nimi. Když to přeložíme do své dnešní terminologie, která byla ovlivněna řeckou filosofií, řekli bychom, že nejskutečnější jsou právě ony archetypy, k nimž jednou – „illo tempore“ – došlo, které se kdysi v nedohlednu jednou staly, odehrály. A vše ostatní je tím skutečnější, čím přesněji nějaké ty archetypy napodobuje a tím zachová či iniciuje jejich obnovující se aktuálnost. Naproti tomu každá odchylka od archetypálních dějů je předem odsouzena k neúspěchu a ztroskotání, tj. k pádu do oné propasti za zády archaického člověka, neboť ten byl tváří obrácen k minulosti a od nebezpečné a přímo ‚kleté‘ budoucnosti se vší silou odvracel. Zcela jinou otázkou je ovšem, odkud se berou archetypy; to právě vysvětlují mýty.

(ETF, Praha, 031006-1.)